

Радзієвська О. В.,

Слов'янський державний педагогічний університет, м. Слов'янськ

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглядається процес формування професійної компетентності майбутніх викладачів іноземної мови засобами сучасних інформаційних технологій. Автор визначає термін “сучасні інформаційні технології” та привертає увагу на важливість використання сучасних інформаційних технологій для підвищення професійного рівня майбутнього вчителя.

Ключові слова: сучасні інформаційні технології, професійна компетентність, майбутній вчитель, іноземна мова, процес, освіта, Інтернет, комп'ютер.

В статье рассматривается процесс формирования профессиональной компетентности будущих учителей иностранного языка средствами современных информационных технологий. Автор определяет термин “современные информационные технологии” и обращает внимание на важность использования современных информационных технологий для повышения профессионального уровня будущего учителя.

Ключевые слова: современные информационные технологии, профессиональная компетентность, будущий учитель, иностранный язык, процесс, образование, интернет, компьютер.

Process of formation of professional competence of foreign language future teachers is examined in this article. Author defines term “contemporary informational technology” and pays attention on usage of contemporary informational technology for growth of professional level of future teacher.

Key words: contemporary informational technology, professional competence, future teacher, foreign language, process, education, internet, computer.

Актуальність. Нова філософія освіти, відмова від авторитарної педагогіки, ствердження ідей гуманістичної, особистісно зорієнтованої педагогічної парадигми, перехід від накопичення знань – до вміння оперувати знаннями, від “одноразової” освіти – до безперервної, від поточної організації навчання – до індивідуальної, виводить на порядок денний необхідність перебудови системи освіти в контексті вимог і можливостей ХХІ століття, тобто осучаснення й модернізації всіх її ланок і зокрема – змістової і процесуальної компоненти підготовки майбутніх учителів. Перед вищою педагогічною освітою постає задача створення необхідних умов не тільки для засвоєння студентами педагогічного зна-

ння (науково-теоретичного, методологічного, методичного) як частини загальнолюдської культури, але й для розвитку в майбутніх учителів творчої активності, належної концептуальності, панорамності професійного мислення, здатності до інноваційного типу життєдіяльності, до самонавчання і самовдосконалення упродовж життя, до генерування нових нестандартних ідей, до педагогічної імпровізації.

Важливе місце у розвитку систем відкритої освіти соціально й економічно розвинені країни світу відводять нині сучасним інформаційним технологіям, зокрема розвиткові системи відкритої і дистанційної освіти. Проблеми інформатизації освіти та формування інформаційної культури особистості вчені досліджували в різних аспектах. Проблемам застосуванню комп'ютерної техніки в навчальному процесі присвятили свої роботи І. Є. Булах, Б. С. Гершунський, Ю. О. Дорошенко, Т. В. Кармишева, Л. А. Карташова, Л. Л. Коношевський, Н. М. Лавриченко, В. В. Лапінський, І. І. Мархель, Є. С. Полат, І. В. Синельник, О. М. Сорока, Т. В. Солодка, Н. Ф. Тализіна, В. М. Фатурова, Д. Є. Швець. Проблему формування інформаційної культури та інформаційної компетентності висвітлили у своїх працях Н. В. Апатова, Н. В. Баловсяк, А. Ф. Верлань, Л. С. Винарик, Г. В. Вишинська, Н. І. Гендіна, А. С. Гинкул, Н. Г. Джинчарадзе, М. І. Жалдак, О. П. Значенко, Н. І. Колкова, Ю. І. Машбиць, В. М. Монахов, Н. В. Морзе, В. Д. Руденко, І. Л. Скіпор, О. М. Тарасова, О. М. Щедрин та ін. Отже, проблема формування професійної компетентності майбутніх викладачів іноземної мови засобами сучасних інформаційних технологій у процесі фахової підготовки є актуальною.

Мета статті – охарактеризувати процес формування професійної компетентності майбутніх викладачів іноземної мови засобами сучасних інформаційних технологій.

Викладення основного матеріалу: В найближчому майбутньому професійна освіта в Україні має стати абсолютно іншою, здійснюватися на абсолютно іншому якісному рівні. Серед основних перспектив розвитку вітчизняної освіти, що мають особливу значущість виділяється: по-перше, спрямованість освіти на “формування у студентів не системи знань, умінь і навичок самій по собі, а на формування заявлених державою компетенцій”, а по-друге, підвищення якості підготовки кадрів на основі використання сучасних інформаційних технологій.

Нині проблема компетентності набуває нового звучання. Багато науковців говорять вже не просто про компетентність, а про професійну компетентність, як показник відповідності фахівця вимогам професійної діяльності. Аналіз наведених різними авторами визначень поняття “професійної компетентності” дозволяє зробити деякі узагальнення. Незалежно від особливостей тлумачення поняття *компетентність*:

- формується в процесі засвоєння людиною відповідної для неї діяльності;
- розуміється як інтегративне особистісне утворення, що представляє собою сукупність різних компетенцій людини;
- характеризує рівень готовності людини до діяльності, а також характер та ефективність її здійснення;

Крім того, усі науковці підкреслюють, що суть професійної компетентності відображає ділову надійність і здатність успішно і безпомилково здійснювати професійну діяльність як у стереотипних, так і в нестандартних ситуаціях. Компетентність має бути конкретизована не лише відносно побудови власного "Я" у нових умовах діяльності, а швидше спрямована на розкриття людини в самореалізації, яка може бути використана у "пошуку" себе як суб'єкта нової діяльності [2].

У контексті проблеми актуальним стає також визначення і самого терміна "сучасні інформаційні технології". В процесі аналізу статей, монографій, присвячених проблемам сучасної освіти, можна зустріти цілу низку термінів, що позначають за суттю одне явище, а саме: "сучасні інформаційні технології", "нові інформаційні технології", "інформаційні технології", "комп'ютерні технології", "інформаційно-комунікаційні технології". Так, найчастіше в останніх наукових роботах "інформаційні технології" визначаються як "сукупність процесів збору, передачі, переробки, зберігання і доведення до користувачів інформації, що реалізуються на базі персональних комп'ютерів, комп'ютерних мереж і засобів зв'язку, для яких характерна наявність "дружнього" середовища роботи користувача" (Ю. Дорошенко, та ін.).

Останнім часом дана проблема привертає особливу увагу. На різних конференціях і в спеціальній літературі науковці, викладачі, соціологи з'ясовують, які конкретно цілі й завдання можна ставити в процесі використання нові інформаційні технології у викладанні тих чи інших гуманітарних дисциплін, як ставляться самі викладачі до даного унікального інструменту та як вони можуть сприяти вдосконаленню процесу навчання.

По-перше сучасні інформаційні технології є надзвичайно корисними для підвищення ефективності самостійної роботи студентів факультетів іноземних мов; дозволяють підвищити професійний рівень майбутнього вчителя; дають можливість постійного зворотного зв'язку. По-друге відповідають принципам індивідуального навчання; забезпечують високий рівень інтерактивності; збільшують мотивацію навчання. А також дозволяють майбутньому педагогу орієнтуватися у системі сучасної освіти і використовувати різноманітні методи навчання у своїй подальшій діяльності [3, с. 23].

Зміни в технології освіти є не лише технічною необхідністю, а й відповідно на певний соціальний запит. Сучасні студенти надзвичайно актив-

но використовують новітні носії інформації – телебачення, комп'ютери, INTERNET. Студенти віддають перевагу електронним носіям інформації в порівнянні з традиційними – книгами, газетами, паперами. Більше того, в процесі підготовки до занять студенти віддають перевагу не фундаментальним книгам, а довідковій літературі, конспектам і стислим хрестоматіям.

Іншими словами, студенти вважають за краще одержувати інформацію в простішій і доступній формі.

Отже, розглянемо *формування професійної компетентності майбутніх перекладачів* як процес професійно-особистісного становлення фахівця під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, що ініціюють власну активність студентів з формування їхньої професійної діяльності як майбутніх викладачів.

Погоджуючись з думкою Яциніної Н. О., зазначимо, що процес формування професійної компетентності майбутніх викладачів іноземної мови засобами інформаційних технологій визначається трьома етапами:

Перший етап – теоретично-практичний – створює базу формування професійної компетентності, коли студенти оволодівають знаннями і первинними вміннями, необхідними для здійснення професійної комунікації, за рахунок проведення аудиторних занять із спеціалізованих дисциплін на основі педагогічних програмних засобів, а також з використанням автентичних матеріалів мережі INTERNET. Так, використання засобів сучасних інформаційних технологій дозволяє здійснити на цьому етапі формування професійної компетентності майбутніх викладачів: накопичення граматичних знань іноземної мови, за допомогою використання спеціалізованих комп'ютерних програм; поповнення словникового запасу, як активного, так і пасивного, лексику сучасної англійської мови, що відображає певний етап розвитку культури народу, соціальний і політичний устрій суспільства; ознайомлення з культурознавчими знаннями, що включають мовний етикет, особливості культури, традицій країни, мова якої вивчається; вдосконалення навичок читання, на основі використання мультимедійних електронних підручників чи матеріалів мережі INTERNET різного ступеня складності; вдосконалення вміння аудіювання на основі педагогічних програмних засобів або автентичних звукових текстів мережі INTERNET; вдосконалення вміння монологічного і діалогічного висловлення на основі проблемного обговорення матеріалів мережі. Проте проходження першого етапу є лише “першим кроком” на шляху формування професійної компетентності.

Другий етап – рефлексивно-закріплюючий – у процесі квазіпрофесійної діяльності одержані на першому етапі знання й уміння закріплюються, набувають цілісного характеру, водночас, за рахунок участі в організованій іншомовній мережевій комунікації у студентів формується певний рівень професійних якостей, необхідних для участі в професійній

діяльності. На вищезазначеному етапі формування професійної компетентності майбутніх перекладачів, використання сучасних інформаційних технологій дозволяє здійснити: вдосконалення умінь усної і письмової комунікації, різних способів комунікативної діяльності, в ході якої іноземна мова виступає як засіб формування і формулювання думок; живий діалог культур, у процесі якого відбувається занурення студентів у культуру країни, мова якої вивчається, ознайомлення з особливостями мовної поведінки різних народів в умовах спілкування; відпрацювання умінь саморегуляції, компенсаторних умінь у процесі синхронної комунікації з носіями мови, яка відрізняється непередбачуваністю, спонтанністю висловів; формування культури мережевого спілкування.

Третій етап – коригувально-стабілізуючий – у процесі навчально-професійної діяльності здійснюється стабілізація і закріплення вмінь і навичок, що відображають досліджувану компетентність. На основі творчої самостійної діяльності формуються професійні якості, а також йде накопичення досвіду професійної діяльності, формується ціннісне ставлення до неї. На коригувально-стабілізуючому етапі завдяки використанню нових інформаційних технологій відбувається включення студентів у перекладацьке співтовариство за допомогою мережевої взаємодії; надання свободи у виборі власної траєкторії формування професійної компетентності; усвідомлення своїх професійних можливостей у процесі перекладацької самореалізації.

Висновки: Отже процес формування професійної компетентності майбутніх викладачів іноземної мови засобами інформаційних технологій визначається як поетапний рух від мети через засіб до результату. Цей процес відбувається шляхом впровадження технології, що забезпечує поетапне формування професійної компетентності майбутніх вчителів в умовах комплексного використання сучасних інформаційних технологій.

Література:

1. Дорошенко Ю. О. Дидактичні функції мультимедійних технологій навчання у початковій школі / Ю. О. Дорошенко, М. М. Левшин, Ю. С. Мельник, В. Ю. Савченко // Інформаційні технології в науці та освіті : тр. другої Всеукр. конф. молодих науковців, (Черкаси, 25–27 жовт. 2000 р.). – Черкаси : Черкас. держ. ун-т ім. Б. Хмельницького, 2000. – С. 90-91.
2. Изучение профессиональной компетентности педагогов : метод. рек. – Калуга, 1994. – 39 с.
3. Проблемы информационной культуры : сб. ст. / под ред. Ю. С. Зубова, И. А. Андреевой. – М.: Изд-во Моск. гос. ун-та культуры, 1994. – 215 с.
4. Яциніна Н. О. Сутність інформаційної компетентності майбутнього вчителя // збірник наукових праць “Теорія і методика навчання та виховання” В. 13. – Харків : ОВС, 2004. – С. 151-156.